

UNUTULMUŞ BİR ŞAİR, YAZAR, BÜROKRAT: KIRŞEHİRLİ CAHİT OBRUK

Erol Ülgen*

■ Cahit Obruk/Obrukkaya, 28 Ekim 1921 (1337) tarihinde Kırşehir Kazıklıç mevkinde bulunan Taşlık/Şelbe'de doğmuştur. Tam adı Hüseyin Cahit Obrukkaya'dır.¹ Babası Kıvrıkoğlu lakaplı, maliye memurlarından Hacı Mollaoğullarından Ahmet, annesi Hacer Hanım'dır. İlk ve ortaokulu doğduğu şehirde tamamlamıştır. 1940'ta Maltepe Askerî Lisesinden, 30 Haziran 1942'de Harp Okulundan As-teğmen olarak, 1943 yılında da Çankırı Piyade Atış Okulundan me-zun olmuş ve ardından ordu saflarına katılmıştır. Urfa, İzmir-Urla ve Ankara-Ayaş'ta Türk Silahlı Kuvvetlerinin muhtelif birliklerinde gö-rev yapmıştır. Ortaokul yıllarında şiirler yazan Obruk'un, ilk şiirleri, 1944'ten itibaren dergilerde görülmeye, şair olarak edebiyat çevrele-rinde ismi duyulmaya başlar.² 1947 yılında Abdullah Rıza Ergüven'e yazdığı bir mektupta yazı hayatı hakkında şu bilgileri verir: "İçimde-ki sanat iştiağını kuvvetle duyuyorum, fakat bu ne zaman başlamış-tır? Sanata karşı duyduğum şiddetli arzusun sebeplerini kat'i olarak izah edemeyeceğim. Beni ona doğru çeken bir kuvveti her an içim-de buluyorum. İlk şiirimi ortaokulun birinci sınıfında iken yazdım. İlk yazılarımı ilkokul dördüncü sınıfta yazdığımı, ilkinin mektebin *Ülkü* adlı gazetesinde neşredilen nesirlerimden 'Temizlik' başlıklı bir deneme olduğunu hatırlıyorum."³ "Gurbet Akşamları"⁴ şiirini ithaf

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, erol.ulgen@yeniuyuzyl.edu.tr/ erolulgen7@gmail.com

- 1 Bu bilgi, 28 Haziran 1999 tarihinde kardeşi Nahit Obruk'un yazılı anlatımından alınmıştır. Kardeşi, onun adını babasının çok sevdiği Hüseyin Cahit Yalçın'dan esinlenerek verdiğini, ayrıca soyadındaki "kaya'yı da mahkeme kararı ile babasının kaldırttığını söylemektedir.
- 2 Cahit Obruk, "Yalnızlık", *Yedigün*, Yıl: 12, C 23, S 576, 20 Mart 1944, s. 2.
- 3 Abdullah Rıza Ergüven, *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi 1937-1947*, Marmara Basımevi, İstanbul 1947, s. 12-13.
- 4 Cahit Obruk, "Gurbet Akşamları", *Kırşehir Vilayet Gazetesi*, 1 Ocak 1947.

ettiği babası Ahmet Bey 7 Ağustos 1947'de vefat eder.⁵ “Muhterem Babam A. Ahmet Obrukkaya'ya” ithafıyla yayımladığı şiirin ilk dördlüğü şöyledir:

*Güneş ufkun üstünde sanki kaynayan bir yüz,
Ölgün bakışlarında kalbim parçalanıyor.
Gönlüm sonsuz bir bahçe gurbet orada bir güz,
Ümitlerim yanıyor, hayallerim yanıyor...*

Obruk, 1950 yılında Ankara Halkevinde yapılan Kırşehir Öğrenim Gençliğine Yardım Derneğinin toplantısında hem üye olur hem de derneğin yönetim kurulu üyeleri arasında yerini alır.⁶ 7 Ocak 1951 tarihinde adı geçen derneğin genel merkez genel kurulu seçiminde, sekreter olarak seçilir.⁷ 29 Ekim 1952'den itibaren *Yeni Kırşehir Gazetesi*'nde şiir ve Kırşehir'i ve Kırşehirliliği şair ve yazarları tanıtan yazıları yayımlanır. Bu yazılarından birinin başlığı “Kırşehir'i Beğenmeyenler”dir. O, bu yazısında Kırşehir'i beğenmeyenlere şu cümle ile cevap verir: “Kırşehir, tabii güzelliği, zeki ve mert insanı, hususi meziyetleriyle müstesna kıymetini her zaman muhafaza edecek” bir yerdir.⁸ Memleketine olan sevdasını her fırsatta dile getiren Obruk'un “Gülşehir Türküsü” başlıklı şiiri bu bağlamda çok dikkate değerdir:

Gülşehir Türküsü

“Biter Kırşehir'in gülleri biter/ Dadaloğlu”

Yeşil bahçeleri renkler bürümüş

“Biter Kırşehir'in gülleri biter”

Dört yanda çiçekler almış yürümüş

“Biter Kırşehir'in gülleri biter”

Ruhumu bir sese bağladım burda,

Kılıçözü gibi ağladım burda,

Ben de yüreğimi dağladım burda,

“Biter Kırşehir'in gülleri biter”

Akşam kaval sesi süzülür gelir,

Sürüler dağlardan düzülür gelir;

Cahit bu şehirden üzülür gelir,

“Biter Kırşehir'in gülleri biter”⁹

5 Cahit Obruk, “Şair Şinasi Gündoğdu İçin Birkaç Söz”, *Hisar*, C 17, S 166 (241), Ekim 1977, s. 24.

6 “Ankara'da Kırşehirliler Toplantısı”, *Kırşehir Resmî İl Gazetesi*, Yıl: 25, S 1008, 15 Şubat 1950, s. 1.

7 “Hayırlı Bir Toplantı”, *Kırşehir*, Yıl: 25, S 1050, 24 Ocak 1951, s. 1.

8 Cahit Obruk, “Kırşehir'i Beğenmeyenler”, *Yeni Kırşehir*, Yıl: 1, S 4, 9 Kasım 1952, s. 2.

9 Cahit Obruk, “Gülşehir Türküsü”, *Kırşehir Vilayet Gazetesi*, Yıl: 23, S 873, 19 Mart 1947, s. 2.

1954 yılında şiirlerinden yirmi sekizini *Yaşama Sevinci* adı ile bir kitapta toplar ve yayımlar. Eser iki buçuk formadır. Temiz bir baskısı yapılan eserin kapak resmi, ressam Hüseyin Mumcu'ya aittir.¹⁰ Cahit Obruk'un adı geçen şiir kitabı, Nurullah Ataç tarafından *Yeni Ulus* gazetesinde tanıtılır.¹¹ Ayrıca yeni neşredilmeye başlayan antolojilerde de bazı şiirleri yer alır.¹²

30 Mayıs 1956 tarihinde Kd. Yüzbaşı rütbesinde iken kendi isteği ile askerlik mesleğinden ayrılır.¹³ Aynı yıl Ankara Hukuk Fakültesine girer ancak hayat şartlarının zorluğu sebebiyle ikinci sınıftan sonra eğitimine devam edemez. Obruk, bu arada bir seneye yakın Millî Koruma Dairesinde raportör olarak çalışır. Haziran 1964'te Türkiye Çimento Sanayi Genel Müdürlüğünde Ticaret Müdür Yardımcısı olarak görev yapar. 28 Aralık 1965'te Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumunda Malzeme Müdürü olarak göreve başlar.¹⁴ TRT'de önce Ankara Radyo Müdür Yardımcısı, ardından da Ankara Radyosu Müdürü olur. 1968 yılında bu görevde iken radyoda açılan "Umumi Mahallî Sanatçılar Sınavı"na giren ve sınavda başarı sağlayan hemşehrisi Neşet Ertaş'a, radyoda da imî sanatçı olarak çalışma imkânı sağlar. Şair ve yazar kimliğine sahip Obruk, radyoda sanat ve kültür yayınlarına ağırlık verir. Obruk, 1972 yılında Ankara'daki Kırşehirli hemşehrilerinden Dr. Servet Yücel, Ali Gülle, Ragıp Aksaç, Osman Canatan, Arif Özkan ve Sırrı Davutoğlu ile Helebişçiler Derneğini kurar ve bir de duyurularını iletebilmek için birlikte *Helebişçiler Bülteni*'ni çıkarırlar. 1974 yılından itibaren kendisinin de konuşmacı olduğu Kırşehir'in yetiştirdiği edebî ve tarihî şahsiyetlerinden hem Ahi Evran, Âşık Paşa, Hacı Bektaş, Âşık Sait, Yzb. Esat Öztüzün hem de Anadolu, Kırşehir ve Atatürk Kırşehir'de başlıklı radyo ve televizyon programları hazırlar.¹⁵ Görev yaptığı radyodaki sanat

10 "Cahit Obruk'un Yeni Eseri Çıktı ve Satışa Arzedildi", *Yeni Kırşehir*, 21 Şubat 1954, s. 2. Kitabın kapağı ile ilgili Cevat Hakkı Tarım şunları yazar: "Sevgili hemşerim Cahit Obruk, yeni bastırıldığı "Yaşama Sevinci" adlı şiir kitabından bir tane de bana göndermiş. Ambalajını sevinçle açarken birdenbire gözlerim kapağındaki yurdumun kilim ve cicimlerine benzeyen resmine dalıverdi. Onun renk renk çizgilerinin ince kıvrımlarında Dalakçı veya Savcılı köyünden Ayşe kızla Zeyneb'in hayalini seyrederek gibi oldum. İçim bir hoş oldu."Tükenen günleri düşünmeden" gönül kaynaklarından derlenmiş, bu şiir demetinden gözlerimi alamadım. "Cevat Hakkı Tarım, "Edebî Konular: Yaşama Sevinci", *Yeni Kırşehir*, Yıl: 2, S 81, 14 Mart 1954, s. 3; Abdullah Sert, "Yaşama Sevinci", *Onüç Dergisi*, S 8, 29 Ekim 1954, s. 12.

11 Nurullah Ataç'ın *Yeni Ulus* gazetesinde Cahit Obruk'un "Yaşama Sevinci" adlı şiir kitabından bahsettiği yazı "Kitap" başlığı ile iktibas edilir. "...", "Edebî Konular: Kitap", *Yeni Kırşehir*, Yıl: 2, S 80, 7 Mart 1954, s. 3.

12 "Cahit Obruk'un Yeni Eseri Çıktı ve Satışa Arzedildi", *Yeni Kırşehir*, 21 Şubat 1954, s. 2.

13 Genelkurmay Başkanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı, Emekli ve Arşiv Şube Müdürlüğünün 23 Mart 2005 tarih ve 119933 sayılı ile tarafıma yazılan yazıdan alınmıştır. Kendi imzasının bulunduğu kısa öz geçmişinde 1956 yılının temmuz ayına kadar muhtelif yerlerde askerî vazifelerde bulunduğunu belirtir.

14 "...", *Yeni Kırşehir*, Yıl: 3, S 388, 10 Ocak 1966, s. 1; Eray Müftüoğlu, "Ozan Cahit Obruk", *İlgaz*, S 133, Ekim 1972, s. 21.

15 Bu bilgi, Prof. Dr. Fethi Gedikli'nin "Cahit Obruk" özel arşivinden alınmıştır. Özel arşivini şahsıma açan Prof. Dr. Fethi Gedikli hocama teşekkür ediyorum.

ve kültür ortamı ona iyi gelir. Ancak 1979 yılında rahatsızlığı sebebiyle uzun süre severek görev yaptığı Ankara Radyosundaki görevinden emekli olmak zorunda kalır. Tedavi süreci devam ederken eşi Latife, on üç gün sonra da kendisi Ankara'da vefat eder ve 27 Temmuz 1982 tarihinde Karşıyaka Mezarlığı'na eşinin yanına defnedilir. Obruk; Attila, Ahmet İnkılap, Ümit adlarında üç çocuk babasıdır. "Vasiyeti" üzerine hazine değerinde saydığı beş bin civarındaki kitabı, Kırşehir İl Halk Kütüphanesine bağışlanır, kütüphanenin bir salonuna da adı verilir.¹⁶

Kardeşi Nahit Obruk'un ifadesiyle o, "Ömrünü Kırşehir ve Kırşehirli'lere adamıştır. O, tam bir Kırşehir sevdalısıdır." 1950 yılında üye olarak girdiği Kırşehir Öğrenim Gençliğine Yardım Derneğinde yirmi yıl genel başkanlık yapar. Bu görevi genel başkan ve yönetim kurulu üyesi olarak "otuz altı yıl"¹⁷ aktif olarak devam eder. Hatta derneğe maddi imkân sağlamak için harman zamanı Kırşehir'in köylerini dolaşır. Sıcak günlerde öğrencilerin barınma ve eğitim giderleri için topladıkları buğday bağışını arkadaşları ile birlikte sırtlarında taşırlar. O, hiçbir menfaat beklemeden "asırlardır kendi kaderini yaşamakta olan"¹⁸ Kırşehir için çalışır. Kırşehir öğrenci yurtlarının yaptırılmasında ve binlerce Kırşehirli öğrencinin az bir ücretle barınmasında da öncü rol oynar.¹⁹

Kardeşinin ifadesiyle Cahit Obruk'un en belirgin özelliği son derece dürüst ve mütevazı olmasıdır. O kadar ki çalıştığı yerden, eve bir kâğıt ve kalem dahi getirmez. Çalışkan, duygusal, anlayışlı, merhametli, üzücü bir manzara karşısında gözyaşlarını tutamayan, çocukları, doğayı, hayvanları çok seven, duygu ve sevgi yüklü biridir. Onun bir diğer özelliği de büyükle büyük, küçükle küçük olmasını bilen son derece sosyal ve girişken bir kişiliğe sahip olmasıdır. Bu yönüyle hem ordudan hem de sanat ve siyaset çevresinden çok dost edinir. O, aynı zamanda topluluk karşısında uzun süre konuşabilen bilgi birikimli bir hatiptir. Üniversitede ve Halkevlerinde yaptığı konuşmalarda anlattığı konulara hâkimdir. Anlatımı içtendir. Onu dinleyenler anlattıklarında samimi olduğunu hemen hissederler.²⁰

"Obruk Akşamları"²¹ şiirinde sone tarzını da deneyen Obruk'un şiirlerinin bütününe bakıldığında zaman serbest vezni tercih ettiği görülür. Şiirlerinde öncelikli olarak doğup büyüdüğü Kırşehir'in doğasını, bütünüyle Anadolu'yu, sonra da gurbeti, sosyal hayatı, aşkı, sevgiyi, ölümü, kahramanlığı, millî duyguları, ülke sorunlarını, bilhassa 1960 İhtilali sonrası yazdığı şiirlerinde ağırlıklı ola-

16 Bu bilgi, Pınar Ölmez'in (Aslan) Temmuz 1999 tarihli "Cahit Obruk'un Hayatı, Şahsiyeti ve Eserleri" başlıklı bitirme projesi olarak verdiğim çalışmasından alınmıştır.

17 Arif Gönendik, "Ankara Mektubu", *Kılıçözü Dergisi*, S 1363, 23 Mart 1983, s. 1.

18 Cahit Obruk, "Gülşehir'in Söylettikleri -4-", *Kırşehir*, Yıl: 6, S 1082, 26 Eylül 1951, s. 2.

19 Bu bilgiler, öğrencim Pınar Ölmez'in (Aslan) 28 Haziran 1999 tarihinde kardeşi Nahit Obruk'la yaptığı görüşme notlarından alınmıştır.

20 Bu bilgiler, kardeşi Nahit Obruk'un anlatımından alınmıştır.

21 Cahit Obruk, "Obruk Akşamları", *Yedigün*, Yıl: 12, C 23, S 596, 6 Ağustos 1944, s. 9.

rak Atatürk'ü işler. Türk halk musikisine ve Kırşehir türkülerine özel bir ilgi-
si olan Obruk, şiirlerinde sade, açık, anlaşılır bir dil kullanır. "Uydurmacılığa
karşıdır." Ona göre "Sanat dili anlaşılır olmalıdır."²² Obruk, şiirlerinde süse
fazla yer vermez. Kafiye kaygısı gütmaz. Şiirlerinde duygusal olduğu gözlem-
lenen²³ Obruk'un, mahlas olarak N. Ünsal,²⁴ Şelbeli ve Cahit Obruk adlarını
kullandığı görülür. Bozkırın ortasındaki Kırşehir'in dağlarında ve düzlükle-
rinde yazları yetişen, akşam vakitleri saldığı rayiha ile koklayanları mest eden
"dümdüm" çiçekleri için söylediğı şu şiir, onun şiir iklimi yansıması açısından
dikkate değerdir:

Dümdümler

*Akşamla uyanıp yola döküldü,
Mis gibi yayılan pembe dümdümler
Rüzgârın saçına takılıp yer yer,
Büyüler dağıttı gönülde güldü.*

*Serdi bir tül gibi, şimdi dört yanı,
Baygın dümdümlerin ılık nefesi,
Döküldü yollara çingirak sesi,
Mest etti dümdümler yanık çobanı.*

*Uyanır kokunun sihriyle seher
Renklerin gülüşü akseder suya,
Fecirle gözleri dalar uykuya,
Mis gibi yayılır pembe dümdümler.²⁵*

Obruk, şiirlerini ve yazılarını *Yedigün, Çağrı, Hareket, Kaynak, Türk Dili, Türk Yurdu, Türk Düşüncesi, Güney, Fikirler, Varlık, Millî Kültür, Hisar, Tarla, Kırşehir Vilayet Gazetesi, Kırşehir, Yeni Kırşehir, Yeşilyurt, Kervansaray, Çiğdem Gazetesi, Bergama Postası, Karadayı, Ürün Anadolu, Son Haber, Zafer Gazetesi, Tercüman Gazetesi, İstanbul, Şairler Yaprağı* gibi birçok belli başlı sanat dergilerinde, gazetelerde yayımlar.²⁶ Uluslararası Türk Folklor Kongresinde bildiriler sunar.²⁷

22 Eray Müftüoğlu, "Ozan Cahit Obruk", *İlgaz*, S 133, Ekim 1972, s. 21.

23 *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, C 2, 3. bs., Editör: Murat Yalçın, Yapı Kredi Yay. İstanbul 2010, s. 762.; Necati Tonga, <http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/obruk-cahit> (Erişim tarihi: 08. 08. 2022).

24 Tahsin Yıldırım, *Edebiyatımızda Müstear İsimler*, Selis Kitapları, İstanbul 2006, s. 323.

25 Cahit Obruk, "Dümdümler", *Kırşehir Vilayet Gazetesi*, Yıl: 23, S 892, 30 Temmuz 1947, s. 2.

26 "...", *Yeni Kırşehir*, 29 Kasım 1953, s. 3.; Eray Müftüoğlu, "Ozan Cahit Obruk", *İlgaz*, S 133, Ekim 1972, s. 21.

27 Cahit Obruk, "Türk Halk Dansları, Ortak Yanları ve Yapısal Özellikleri", *Uluslararası Türk Folklor Kongresi Bildirileri 1*, 1977, s. 242-270; Cahit Obruk, "Taklitten Oyuna", *Milletlerarası Türk Folklor Kongresi-3* (II. Bursa, 22-28, 6. 1981), 1983, s. 213-224.

Kırşehirli halk ozanı Âşık Said ile ilgili sunduğu bir bildiri, onunla ilgili bir derleme bir kitap hazırlamasına da vesile olur.²⁸

Uzun süre sahada çalışarak derlediği *Kırşehirli Âşık Said* adlı kitabını hasta yatağında tamamlayan Cahit Obruk'un vefatından sonra bu kitabı, kardeşi Nahit Bey tarafından geliri Kırşehir Öğrenim Gençliğine Yardım Derneğine bağışlanmak üzere yayımlanır.²⁹ Genç bir kızın aşk ve ihtiras dolu hayatını anlattığı "Ağaran Geceler" adlı romanı *Zafer Akşam Postası*'nda tefrika edilir.³⁰ *Yeni Kırşehir Gazetesi*'nde tefrika edilen ve bir aşk hikâyesinin anlatıldığı "Kalpsiz" (Edebî roman) başlıklı bir roman denemesi de vardır.³¹ Yayına hazır incelemelerinden de söz edilir. Bunlar: 2 ciltlik "Kırşehir Biyografisi", "Tarih Açısından Türk Dili ve Özleşme",³² "Tanrıların Akşamı (şiiir)", "Alım Sanatı (ticari konuları içeren)" başlıklı yayımlanmamış eserleridir. Hikâye de yazan Obruk'un ayrıca, 1966 yılında *Tercüman* gazetesinin açtığı "Hikâye Yarışması"na yazıp gönderdiği ve ikincilik ödülüne layık görülen "Çalpi"³³ adlı bir hikâyesi bulunmaktadır.

Kaynaklar

- "Cahit Obruk", *Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi*, C VII, 1990, s. 98.
- Çiloğlu, İlhan, "Obruk, Cahit (1921 Kırşehir-Ankara 1982)", *Asker Yazarlar ve Şairler*, Elif Kitabevi, İstanbul 2003, s. 361.
- Ergüven, Abdullah Rıza, *Resimli Yedigün Şairleri Antolojisi 1937-1947*, Marmara Basımevi, İstanbul 1947, s. 12-15.
- Işık, İhsan, "Obruk, Cahit", *Resimli ve Metin Örnekli Türkiye Edebiyatçılar ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, 2. bs., 2009.
- "Obruk, Cahit", *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, C 2, 3. bs., Ed.: Murat Yalçın, Yapı Kredi Yay., İstanbul 2010, s. 761.

28 Cahit Obruk, *Kırşehirli Âşık Said*, Ulus Matbaası, Ankara 1983, s. 7.

29 Cahit Obruk, *Kırşehirli Âşık Said*, Ulus Matbaası, Ankara 1983, 259 S.; <http://sukrukirkagac.blogspot.com/2019/10/cahit-obruk.html> (Erişim tarihi: 08. 08. 2022)

30 Cahit Obruk, "Ağaran Geceler (Tefrika: 1-59)", *Akşam Zafer Postası*, Yıl: 9, S 4231, 21 Ocak 1960, s. 4; S 4562, 22 Mart 1960, s. 4.

31 Cahit Obruk, "Kalpsiz", (Edebî Roman), (Tefrika: 1-54), *Yeni Kırşehir Gazetesi*, Yıl: 1, Sayı: 1, 29 Ekim 1952, s. 2.; Yıl: 1, S 54, 29 Ağustos 1953, s. 2.; Kardeşi Nahit Bey'in de hatırladığı ilk romanı "Kalpsiz'dir. Bu romanın tefrikası *Yeni Kırşehir Gazetesi*'nde tamamlanmış, ancak kitap olarak basılmamıştır.; Oğlu Ahmet İnkılâp, bir ara yayınlanmamış eserleri ile Türk Kültür Vakfının ilgilendiğini, ancak bu ilginin sonuçsuz kaldığını belirtmektedir.

32 Eray Müftüoğlu, "Ozan Cahit Obruk", *İlgaz*, S 133, Ekim 1972, s. 21.

33 Cahit Obruk, "Çalpi", (Mansiyon Kazanan Hikâyeler: 2, Yenişehir-Ankara), *Tercüman*, 22 Eylül 1966, s. 5.